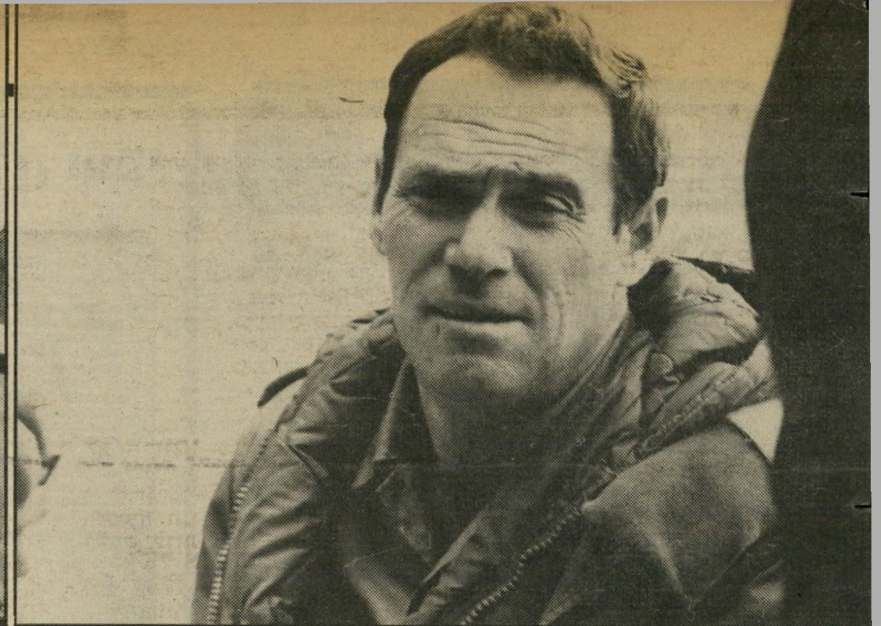

אלוף דרורי והרמטכ"ל
אין הצדקה להתנהגותו

תתיאלוף ירון
הוא הפסיק את דבריו...

וסימפאטי. אך לוועדה לא היתה כל כוונה. ירון היה במקום, הוא שמע וראה, והוא לא עשה דבר למניעת הפשע.

תתיאלוף ירון קיבל ידיעות על מעשי ההרג בשעות הערב ובשעות הלילה ב-16.9.82 — כלומר, מייד עם התחלת הטבח, 34 שעות לפני שנספק. לתתיאלוף ירון נודע שאנשי הפלאנגות מבצעים מעשי-הרג שאינם נחוצים כפעילות-לחימה הורגים גם נשים וילדים... כאשר שמע תתיאלוף ירון מפי קמ"ן האוגדה... על הידיעה המצביעה על סכנה של הרג נשים וילדים, הוא הפסיק את דבריו... (עמוד 109).

אחרי ששמע בהפסקה כי מפקד יחידת-הפלאנגות, תבייקה, נתן הוראה לעריכת טבח. הוא הזהיר אותו שלא יפגע בנשים וילדים. אך פרט לכך לא נקט כל יוזמה. כאשר דרורי נתן למחרת היום הוראה לפלאנגות שלא ימשיכו להתקדם במחנות, תתיאלוף ירון צריך היה לדעת שהפסקת ההתקדמות אינה מבטיחה הפסקת ההרג. ועוד: יש לפנינו ראיות שהוא (ירון) הטיח באוזני קצין-הקישור של הפלאנגות ביום השישי שאנשיהן הורגים ילדים ונשים... (עמוד 111).

איך כל זה מתיישב עם דמותו של ירון כחייל טוב הגון? לוועדה אין הסבר. יש הסבר פשוט: שירון ניחש או הרגיש, כי שרון ורפול הכניסו את הפלאנגות למחנות כדי שיעשו מה שעשו.

הוא לא רצה להיות מעורב. הוא הפסיק את קציניו, כאשר דיברו על כך. הוא עצם את עיניו, אטם את אוזניו ובלם את פיו.

רוח זו נשבה בכל מרחב האוגדה. סגן גרובובסקי התרוצץ בין המפקדים, כדי להעמיד אותם על העובדה שמתחולל בקירבת-מקום טבח נורא. גרובובסקי ואנשיו, חיילים קרביים פשוטים והגונים, היו היחידים שלא העלו על דעתם שראשי המדינה וראשי צה"ל מעוניינים בטבח כזה, ועזרו בעריכתו. המג"ד אמר לו ולחבריו בקשר: „אנו יודעים, זה לא לרוחנו ולא להתערב“.

נרמה שזאת היתה סיפמתו של ירון עצמו. הוא ירע, זה לא היה לרוחו, והוא לא התערב.

משום-כך, אין העונש שהוטל עליו על-ידי הוועדה נראה מוגזם. הוא היה מינימלי. אין אנתנו רוצים שמפקד בכיר בצה"ל יתנהג במצב כזה כשלושת הקופים המפורסמים.

שגיא: אי-איכפתיות?

אז ותה תיפסות הקופים משתקפת גם בהתנהגותו של ראש אמ"ן, יהושע שגיא. הנה שרשרת של התבטאויות בדו"ח על שגיא: „מתקשים אנו לקבל טענה זו (שלא ידע על ההחלטה להכניס את הפלאנגות למחנות, עד ליום ו' בבוקר)... הסיבה היחידה לכך שניתן להעלותה היא שהוא היה אדיש לגמרי... תמה ובלתי מוסבר... לא ניכר להאמין... היה בדבריו כדי לעורר תמיהות... אדישות ואי-איכפתיות בולטת... עצמת עיניים ואטימט אוזניים... אין הסבר מניח את הדעת...“

במיקרה זה, דווקא, מתקרבת הוועדה להנחה שמישהו ידע היטב מה עומד לקרות, ושתק.

קובע הדו"ח: „ההסבר היחיד שניתן למצוא להתנהגות הנ"ל של ראש אמ"ן מצוי, ככל הנראה, בכך שגישתו של ראש אמ"ן כלפי הפלאנגות, ושיתוף-הפעולה בין ישראל ובין כוחות אלה, היתה ספקנית הרבה יותר מאשר הגישה האוהדת של המוסד...“ (עמוד 98). בלילה שאחרי רצח בשיר ניבא אמ"ן שתהיינה פעולות-נקם, לדברי הדו"ח, הסביר שגיא עצמו את התנהגותו כך: „אני מסומן כזה שמתנגד כל הזמן לפלאנגות, לא מהיום, כבר ארבע שנים. אני בבוקר קורא שהפלאנגות נמצאים בתוך המחנות, ואני יודע שזה בהוראת שר-הביטחון... וזה בסיקור צה"ל, אז מה אני עכשיו אגיד? למה הכנסתם את זה בלי שתשאלו אותי? או שאני אראה פרצוף של גולב? לא, אני פשוט זו הצידה בנושא זה. זה הכל!“

נראה לי, כי זוהי האמת כולה על רגל אחת. לא רק של שגיא, אלא גם של דרורי וירון.

הם, וזו הצידה, מפני שהאמינו כי שרון ורפול, הממשלה ופיקוד צה"ל, החליטו מה שחליטו כדי שיקרה מה שקרה. הוועדה קבעה כי „החשש שן דבריו לא יזכו בתשומת-לב מספיקה, ויידחו, אינו מצדיק העדר כל פעולה...“ (עמוד 100).

אך לא זה היה החשש של שגיא. החשש שזו היה שאין מה להסביר לשרון ולרפול, מפני שהכירו את המצב ורצו בטבח זה.

ראש-המוסד: שתיקה

המוסד יצא מכלל העניין בצורה נקייה לגמרי, וזה יותר מתמה. בניגוד לאמ"ן, תמך המוסד כל העת בשיתוף-פעולה עם הפלאנגות, ואין ספק שידע היטב מה טיבו של כוח זה. איש-הקישור של ישראל במטה-הפלאנגות היה נציג המוסד, ולדברי הדו"ח לא ידע ולא שמע דבר.

ראש-המוסד הנוכחי נכנס לתפקידו רק ערב הפרשה, ולכן החליטה הוועדה שלא להטיל עליו את האחריות. למרות שיהיו קודם לכן כסגן-ראש-המוסד, ובתפקידו זה היה מעורה בענייני המוסד, הוועדה החליטה שמשום-כך, אין לייחס חומרה להימנעות ראש-המוסד להזהיר מפני אפשרות הטבח.

זה נוגע לראש-המוסד אישית, אך מה ביחס למוסד עצמו? מה ביחס לכל המנגנון שעמק בפלאנגות, וששתק בימי הטבח? על כך אין הוועדה משיבה.

בהודעת-השקר, הרמטכ"ל אמר לראשי הפלאנגות: „אריק, בסדר, עשיתם את העבודה...“ (עמוד 43).

מעניינת גם פרשת הטרקטורים, שביקשו הפלאנגות, הרמטכ"ל אישר להם טרקטור אחד. „ניתנה הוראה... להסיר מן הטרקטור את סימני צה"ל...“ (עמוד 44).

מדוע? כמה תבייש צה"ל? הטרקטורים התבקשו, כביכול, כדי להרוס בתים בלתי-חוקיים. זה מוזר, כי לא לשם כך הוכנסו הפלאנגות למחנות, אלא כדי „להילחם במחבלים“. למעשה היו הטרקטורים דרושים לקבורת מאות הגויות, שבחלקן לא התגלו עד היום.

ועוד סתירה בולטת, שהוועדה עמדה עליה: „אפילו לפי גירסת הרמטכ"ל, שאמר בשיתוף-הטלפון (עם שרון) שהפלאנגות, הגוימו, קשה ליישב דיבור זה עם העדר כל חשש מצד הרמטכ"ל לגבי מה שקרה במחנות ולגבי האפשרויות של מעשים דומים נוספים...“ (עמוד 95).

באותה עת נמשך הטבח במלוא התנופה. יש כאן בחירה פשוטה בתכלית: או שרפאל איתן הוא בעל מנת מושג של זכוב והתנהג כרוכב — או שהוא הכניס את הפלאנגות למחנות כדי שיבצעו טבח.

אם מקבלים את ההנחה השנייה, יש הסבר סביר והגיוני לכל הפרטים שהזכרנו. הוא לא ביקש פרטים משני הקצינים, דרורי וירון, לא בעת הפגישה עימם ולא בעת הנסיעה, מפני שלא רצה לשמוע מפהם דברים שהיו מכריחים אותו לפעול להפסקת הטבח. הוא לא שאל את ראשי-הפלאנגות, בגלל אותה הסיבה. הוא אמר להם שם „אריק, בסדר, עשיתם את העבודה...“ ראשי-הפלאנגות הבינו, כמובן, היטב במה המדובר, הם קיבלו את המחמאה כלשונה וכרוחה.

מי שאומר „אריק, בסדר, עשיתם את העבודה...“ אחרי שבוצע טבח — ולמעשה בשעה שהטבח בעיצומו — יש להניח כי הוא מתכוון לעבודת הטבח.

דרורי: „פאסיבי לחלוטין“

ב כאמיר דרורי טיפלה הוועדה בכפפות-משי.

דרורי בא להפסיק, בערב הראשון של הטבח, כאשר אלי חבייקה היה שם ונתן משם הוראות לשחיטה. ירון טען כי דרורי בא אחרי שהוא, ירון, אמר לו שיש לו „תחושה לא טובה“. דרורי הכחיש זאת ואמר שבא ביוזמתו. קובעת הוועדה: „אין אנו מוצאים חשיבות, לעניין שלפנינו, בהכדלי הגירסות בנושא זה...“ (עמוד 105).

לעניות דעתנו, יש לכך חשיבות רבה.

בהפסק כבר ידעו אז על הריגת 300 אנשים וגם על הריגת 45 אנשים. גם לגבי מסירת ידיעות אלה לדרורי, לא היתה גירסה אחידה... (106).

אולם אין ספק כי ביום השישי בבוקר דרורי, היה עד לכך שקיימת סכנה מהמשך הפעולות של הפלאנגות במחנות הפליטים... האלוף דרורי ידע על חומרת העניין, בשלב זה עשה דרורי שלושה דברים: קרא לרמטכ"ל לבוא לביירות, הורה לפלאנגות, להפסיק את הפעולות (אך לא לצאת מן המחנות, כך שפקודה זו היתה חסרת תוכן ממשי) וביקש מצבא-לבנון להיכנס למחנות, צבא-לבנון סירב — מן הסתם מפני שידע על הטבח ורצה שהפלאנגות יעשו את העבודה המזוהמת.

האם הפסיקו פעולות אלה, כאשר הטבח היה בעיצומו? לדעת הוועדה, התשובה הישבת.

כאשר הגיע הרמטכ"ל לביירות, „ברור (דרורי) הסתפק בתפקיד פאסיבי לחלוטין בנושא הפלאנגות במחנות...“ עד שהרמטכ"ל הגיע, לא באו ידיעות נוספות — מפני שדרורי לא עשה שום דבר כדי לדאוג לכך שגיעו ידיעות נוספות. הוא לא שלח איש אל המחנות, כדי לעמוד על המצב. הגיומים לכך „אינם משכנעים...“ (עמוד 107).

גם בפגישה עם הפלאנגות לא נקט דרורי שום יוזמה. קובעת הוועדה: „ממפקד ברמה כזו ובדרגה כזו יש לדרוש נטילת יוזמה, כשהוא רואה שהרמטכ"ל אינו מתכוון לטפל באותו נושא... ששימש העילה העיקרית לבואו לביירות ולקביעת פגישה עם מטה הפלאנגות...“ (עמוד 108).

ושבו: „בקשת הפלאנגות מצה"ל שיספקו להם טרקטורים היתה צריכה להגביר את חשש במחנות מבוצעות פעולות שקשה לתארן כפעולות-לחימה. ככל הנראה חשש כזה התעורר, כי ההוראה שניתנה לטפל באותו נושא, ששימש העילה העיקרית לבואו ולהסיר ממנו את סימני צה"ל...“

המסקנה: „אין ביכולתנו למצוא הצדקה להתנתקותו של דרורי...“ כל זה, אם מקבלים את הנחת הוועדה, אם מקבלים את ההנחה שהפוכה, הכל מסתדר ודקא יפה.

גניח שדרורי ניחש כי שרון ואיתן הכניסו את הפלאנגות למחנות כדי לבצע טבח. הוא לא רצה להיות מעורב. על כן הסתפק במינימום שבמינימום, קרא לרמטכ"ל לבוא בעצמו ולקבל על עצמו את האחריות, וניתק את עצמו מכל העניין. זוהי התנהגות סבירה של קצין, שאינו רוצה להיות שותף לפשע מידחמה, אך שאין לו אומץ-הלב הדרוש כדי להפסיק בעצמו את הטבח המתרחש בתחום סמכותו ואחריותו.

לדעתנו, לא היה די בקביעתה שהיתה כאן „הפרת חובה שהיתה מוטלת על אלוף דרורי...“ הדחתו מצה"ל נראית לי כמינימום, למען יראו וייראו.

ירון: „לא להתערב!“

בניגוד לטיפולם בדרורי, הטיחה הוועדה את הכפפות כשטיפלה במפקד-האוגדה, עמוס ירון. זה הרגיו הרבה אנשים, המכירים את ירון כקצין טוב, מסור